

Carl-Johan Bernelid

Datum 2021-10-05
Diarienummer 2021-682

Miljödepartementet, dnr M2021/00830
m.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: m.klimatenheten@regeringskansliet.se

Yttrande till Miljödepartementet gällande remiss av SOU 2021:21 - En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden

Miljödepartementet har remitterat SOU 2021:21 - *En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden* (dnr M2021/00830). Danderyds kommun är inte en utvald remissinstans, men då betänkandet är av stor vikt lämnar miljö- och hälsoskyddsnämnden i Danderyds kommun på eget initiativ ett yttrande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Danderyds kommun vill framföra följande synpunkter som bör beaktas och arbetas in i kommande förslag.

Nämnden ställer sig positiv till utredningens ansats där klimatet föreslås få en större rättslig tyngd i miljöbalken än tidigare.

I utredningen redovisas hur miljöbalken kan anpassas så att den blir ett effektivt verktyg för att bidra till att Sveriges klimatmål nås. Klimatperspektivet kommer att beaktas i hela kedjan från miljökonsekvensbeskrivning till tillsyn. Det innebär att alla som tillämpar miljöbalken ska arbeta för att minimera klimatförändringarna och med det kunna uppfylla lagstiftningens krav men även föregripa lagstiftningens obligatoriska krav. Genom att verksamhetsutövare och de som vidtar åtgärder själva ska föreslå och genomföra de åtgärder som behövs verkar miljöbalken även i förebyggande riktning.

Utredningen föreslår en ändring av miljöbalkens portalparagraf i 1 kap. 1 § så att det även framgår att en förutsättning för hållbar utveckling är att människans påverkan på klimatet blir så liten som möjligt. Nämnden ser positivt på förändringen som även tydliggör att miljöbalken ska tillämpas så att klimatförändringar minimeras. Det blir ett viktigt komplement till klimatlagen från 2017.

Avvägningsregel

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser positivt på att utredningen ser över möjligheten att införa en avvägningsregel i miljöbalken för att väga klimatnytta mot negativ påverkan på människors hälsa och miljö.

Nämnden ser även positivt på tillägget i stoppregeln i 2 kap. 9 §, då det ger en möjlighet att stoppa verksamheter med så stora utsläpp att de kan leda till att de svenska klimatmålen inte nås.

Carl-Johan Bernelid

Processen för tillståndsprovning

I utredningen har frågan om tidsbegränsade tillstånd och omprövning av tillstånd för att få till minskade utsläppen av växthusgaser tagits upp. Det är viktigt att denna fråga ska utredas vidare och vill nämnden vill i sammanhanget även lyfta behovet att se över hela processen för tillståndsprovning. Den svenska modellen med tillåtlighetsprovning och statiska tillståndsvillkor uppfattas av många verksamhetsutövare som en nödvändig ordning för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett förutsebart sätt. Men nackdelen med modellen är att verksamheternas möjlighet till flexibilitet blir begränsad av en ofta tidskrävande omprövnings- och villkorsändringsprocess. Även tillsynsmyndigheternas möjligheter att förmå verksamheter att ta ett större ansvar är mycket begränsat av tillståndets rättskraft.

Nämnden önskar att övriga europeiska länders tillståndsprocesser studeras för att utröna om det finns andra och mer effektiva tillvägagångssätt som Sverige i förlängningen skulle kunna implementera i sin lagstiftning.

Bästa möjliga teknik och avsaknad av tydlighet och vägledning

I underlaget saknas överväganden kring vad som är BAT (best available techniques) för växthusgaser för olika branscher. Det finns BAT-slutsatser framtagna inom andra områden. Om definitioner saknas kring vad som är bästa möjliga teknik, blir det även oklart vilka krav som kan ställas i samband med miljöprovningar och miljötillsynen.

Det behöver även bestämmas vilka utsläppsnivåer som respektive teknik kan förväntas ge upphov till vid användning av olika tekniker. Varje bransch är unik och därför finns det behov av att ta fram ett underlag som tydligt anger vad som är BAT. För att kunna göra likartade tolkningar hos myndigheter, behöver det finnas tydliga riktlinjer kring vad som är bästa möjliga teknik utifrån vad som är miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt. I annat fall finns det risk att tolkningar blir godtyckliga.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill även lyfta att utredningen saknar en tydlighet gällande de krav som kan ställas på verksamhetsutövare av tillsyns- och provningsmyndigheter. Avsaknaden av tydliga krav som ska gälla för verksamhetsutövare kommer att innebära att varje provnings- och tillsynsmyndighet kommer att göra sina egna tolkningar, vilket inte bidrar till enhetlighet eller rättssäkerheten hos tillsynsmyndigheter.

Ökad arbetsbelastning och resursbehov

Utredningen beräknar att förslagen medför ökade kostnader för staten. Men även kommuner kommer att drabbas av ökade kostnader avseende provning och tillsyn. Hantering av tillståndsprovningar, omprövning av tillståndsbeslut och villkor, kravställande på klimatanpassade åtgärder kommer innebära en ökad arbetsbelastning för provnings- och tillsynsmyndigheter.

Förändringarna i lagstiftningen medföra troligen ett ökat resursbehov för tillsynsmyndigheterna då tillsynsrollen vidgas genom den bredare lagstiftningen.

Carl-Johan Bernelid

Bristfällig konsekvensanalys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det finns en osäkerhet i utredningen kring omfattningen av tillsynsmyndigheternas arbete gällande bedömningar om hur miljöbalken ska tillämpas för att växthusgaser ska minska så att klimatmålen uppnås. Tydliga riktlinjer behöver tas fram om vad som är bästa möjliga teknik samt vad som kan uppnås med dessa tekniker när det gäller minskning av växthusgaser. Lämpligen borde man göra en bedömning och konsekvensanalys kring hur det påverkar tillsynsmyndigheternas arbete.

Behov av ytterligare utredningar

Det finns ytterligare frågor som bör särskilt utredas och som kräver ytterligare fördjupning. Det handlar bland annat om hur tidsbegränsade tillstånd ska tillämpas och hur omprövningen av tillståndsbeslut ska genomföras när det gäller frågan om minskning av växthusgaser. Det handlar även om möjligheten att kunna väga klimatnytta mot negativ påverkan på människors hälsa och miljö i miljöbalken genom en särskild avvägningsregel. I dagsläget saknas tydliga riktlinjer om hur tillsynsmyndigheter ska tillämpa regelverk som berör klimatförbättring.

Kunskap och utbildningsbehov

Klimatfrågan ska genomsyra miljöbalken, vilket ställer ökade krav på kunskap hos alla som tillämpar miljöbalken. Det kommer därför krävas att miljöinspektörer som arbetar med tillsyn ökar sina kunskaper kring hur klimatperspektivet ska bedömas och integreras i handledningen. Utbildningsinsatser och vägledningar behöver säkerställa att myndigheterna får en förutsättning för likvärdiga och objektiva bedömningar och att det skapas samsyn kring frågorna. Om inte äventyras rättssäkerheten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill poängtera vikten av att tillsynsvägläddande myndigheter tar fram vägledningar med bedömningsgrunder som är både generella och branschspecifika. Det kommer även finnas behov av informationsinsatser gentemot de olika branscherna dvs verksamhetsutövarna. För att informationen ska vara enhetlig bör informationsmaterialet tas fram av de vägledande myndigheterna.

Elisabeth Thelin
Bygg- och miljödirektörCarl Johan Bernelid
Miljöchef